Polska polityka imigracyjna

Jasna, spójna i konsekwentna polityka imigracyjna jest racją stanu Rzeczypospolitej Polskiej. Jej brak staje się zagrożeniem dla Polski oraz zaprzepaszczeniem szansy na rozwój gospodarczo-społeczny.

W ciągu ostatniej dekady Polska zamieniła się z kraju emigrantów, w kraj również przyjmujący imigrantów. Przyczyną tej fundamentalnej zmiany jest wzrost zamożności społeczeństwa, demografia, obniżenie wieku emerytalnego i zmiany polityczne w otoczeniu Polski. Szacuje się, że bez pracowników z zagranicy polski rynek pracy uległby już kilka lat temu załamaniu, skutkiem czego nasze PKB byłoby na poziomie 7-9% niższym od faktycznie osiągniętego. Warunkiem sukcesu polityki imigracyjnej jest klarowne określenie jej celów oraz zaprogramowanie i implementacja skutecznych narzędzi. W polityce imigracyjnej uwzględnić należy ekonomiczny, kulturowy oraz międzynarodowy wymiar tego zjawiska, dyfuzję dobrych wzorów, którymi już możemy się poszczycić oraz nawiązanie kontaktów biznesowych, które sprzyjać będą w przyszłości gospodarkom kilku państw, w tym Polskiej. Zdolność przyciągania, a następnie integrowania ludności napływowej, świadczy o sprawności państwa, sile jego gospodarki, atrakcyjności kultury i mądrości społeczeństwa.

Gospodarka

Wszystkie zachodnie europejskie gospodarki mierzą się z wyzwaniami podobnymi do polskich. Dlatego RP musi zmobilizować dostępne zasoby, aby skutecznie rywalizować o pracowników z zagranicy. Pierwszym krokiem jest wiedza o naszych potrzebach, czyli monitoring rynku pracy w Polsce i określanie, z wyprzedzeniem, jakich specjalistów i w jakiej dziedzinie potrzebujemy. Polski interes narodowy nakazuje uzupełniać braki na rynku pracy w różnych sektorach (także publicznych: zdrowie, nauka, bezpieczeństwo publiczne) poprzez jego otwarcie na pracowników zagranicznych o potrzebnych w danym momencie specjalizacjach oraz sprzyjać powrotowi Polaków z emigracji.

Proces pozyskiwania migrantów o kompetencjach potrzebnych na naszym rynku pracy powinniśmy wzorować się na systemach punktowych znanych z innych państw (Kanada, Australia). System powinien premiować wykształcenie lub fachowe

przygotowanie, doświadczenie zawodowe, znajomość języka, gotowość do podnoszenia kwalifikacji.

W polityce imigracyjnej należy uwzględnić fakt jednostkowej wolności wyboru każdego człowieka w kwestii miejsca jego życia Należy stworzyć dla imigrantów dwie ścieżki: obywatelską i tymczasową. Ścieżka obywatelska, związana z wyraźnymi preferencjami dla szczególnie pożądanych specjalistów, powinna obejmować poza ułatwieniami i zachętami formalnymi zaproszenie do kultury polskiej, do tworzenia dobra wspólnego, edukację, możliwość sprowadzania rodzin oraz edukacji dzieci młodzieży w Polsce. Ścieżka tymczasowa dawałaby zaś imigrantom szansę poprawy własnego losu poprzez pracę w Polsce.

Osobnym elementem polityki imigracyjnej powinny być zintegrowane i silnie dedykowane programy stypendialne z wbudowanymi mechanizmami także finansowymi zatrzymującymi absolwentów w Polsce. W skład takiego programu wchodziłby system dostosowawczy dla imigrantów, skoncentrowany na nauce języka polskiego oraz polskiej kultury.

Kontekst międzynarodowy

Realizując cele gospodarcze polityki imigracyjnej, należy jednocześnie zadbać o społeczną i kulturalną spójność naszego kraju. Celowe jest zaprojektowanie narzędzi wsparcia imigracji z krajów cywilizacyjnie, językowo, kulturowo, etnicznie nam bliskich (np. Ukraina czy Białoruś). Kluczem powinna być znajomość i łatwość poruszania się przybyłych w polskiej kulturze, tradycji, geografii i prawie. Będzie to pozytywne zarówno dla społeczeństwa już zamieszkującego terytorium RP, jak i nowo przybyłych. Ścieżka tymczasowa przyczyni się także do przybliżenia realizacji jednego z naczelnych celów polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. czyli: “mieć Zachód na Wschodzie”.

Bazując na doświadczeniach innych państw (Szwecja, Francja, Dania, USA), należy wdrożyć narzędzia przeciwdziałające tworzeniu się gett imigranckich. Integracja kulturowa, przestrzenna i zawodowa powinna być powiązana z zaproszeniem imigrantów do odpowiedzialności za wspólnoty lokalne, być może także formie uczestnictwa w lokalnych procedurach demokratycznych.

Kultura

Przyszły model polskości będzie zatem bardziej przypominał tradycje Rzeczypospolitej Obojga Narodów niż obecny kształt III RP. Polakiem będzie obywatel utożsamiający się z kulturą polską, identyfikujący się jako Polak (choć nie wyklucza to tożsamości hybrydowych), odczuwający z Polakami wspólnotę wartości oraz losu, postrzegający Polskę jako jego miejsce na ziemi. W ścieżce obywatelskiej nowoprzybyli związą się trwale z RP. Ścieżka tymczasowa zaś będzie opierała się o model "drzwi obrotowych", w którym obywatel innego państwa spędza w Polsce tylko część roku, co realizowane jest z korzyścią dla obydwu stron.

Wydaje się, że pomiędzy dwiema skrajnościami, czyli multikulturowością i wymuszoną asymilacją, możemy wybrać najbardziej zgodną z naszą tradycją ścieżkę akceptacji i wspólnoty państwowej. Łączyć Polaków będzie kultura polska jako przewodnia i zbiór wspólnych wartości dla wszystkich, ale nie będzie ona wykluczać zachowywania specyficzności kulturowych zgodnych z prawem RP, na poziomie lokalnych oraz rodzinnych tradycji. Wartościami wspólnymi i nie podlegającymi negocjacjom są świeckość państwa, równy status kobiet i mężczyzn, demokratyczne i liberalne urządzenie życia publicznego, prawa i wolności człowieka, godność jednostki ludzkiej. Akceptacja tych elementów powinna być bezwzględnie wymagana tak samo, jak znajomość języka polskiego. Zdefiniowanie polskiej tożsamości i zapisanie ustaleń, jakkolwiek trudne, powinno być jednym z istotnych elementów polityki imigracyjnej.

Sukcesem procesu integracji będzie poczucie wspólnoty narodowej, utożsamienie z kulturą polską, poczucie odpowiedzialności za miejsce wspólnego życia oraz lojalność wobec państwa polskiego.

07 grudnia 2020 r.

Artur Bartoszewicz, Władysław T. Bartoszewski, Czesław Bielecki, Robert Bogdański, Mirosław Chojecki, Stanisław Gasik, Marcin Giełzak, Ziemisław Gintowt, Wacław Holewiński, Antoni Kamiński, Tomasz Krawczyk, Grzegorz Małecki, Tomasz Mroczkowski, Katarzyna Obłąkowska, Jan Parys, Witold Radwański, Jan Stefanowicz, Dawid Walendowski, Wojciech Warski, Anna Wojciuk, Rafał P. Wierzchosławski, Aleksandra Zieleniewska.